

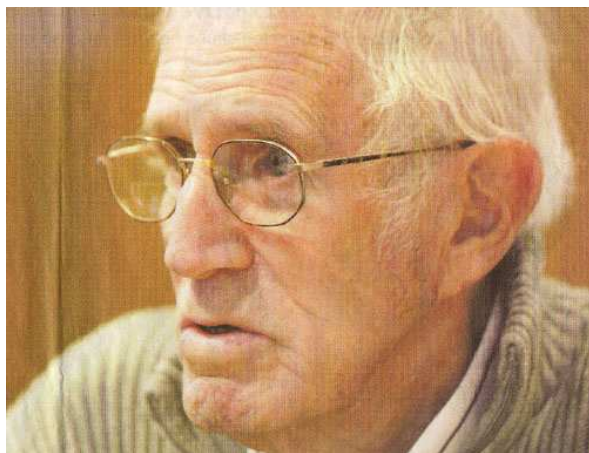
CYGNUS

Medlemsblad

för

Östergötlands Astronomiska Sällskap

Accepterar du som är medlem att, i stället för genom postutskick, själv hämta CYGNUS från vår hemsida? Sänd då ett e-brev till **[lennart.samuelsson snabela radostar.se](mailto:lennart.samuelsson@snabela.radostar.se)** och anmäl att du vill vara med på **ÖAS e-medlemslista**. Då får du meddelanden via e-post om aktuella händelser, och när en ny CYGNUS finns att hämta. (Byt *snabela* mot @, ett sätt att minska risken för SPAM.)

Minnesord över Ove Huzell

Ove Huzell dog på sin 89-årsdag den 21 augusti 2008. Ove var själv mycket nöjd med sitt fantasiskt innehållsrika liv och ända in på dödsbädden hade han ett helt otroligt bra minne. Samma dag som Ove slutade sitt liv hade vi, hans kamrater i ÖAS, styrelsemöte i Värmestugan vid Landeryds observatorium. Vi kunde under en tyst minut hedra hans minne och tänka på hur vårt observatorium skapats på Oves ritbord och byggts under hans ledning. Utan Oves fantastiskt kunniga och hängivna medverkan hade vi knappast lyckats med detta fina bygge, som numera flitigt användes för att sprida kunskap om universum (se ÖAS hemsida www.astronomi-oas.nu).

Redan i tonåren började Oves intresse för rymden, då i form av flygning med ett segelflygplan, som han och hans kamrater själva byggt. På F6 i Karlsborg fick Ove flygförarutbildning och han studerade senare till ingenjör vid Stockholms tekniska institut. Efter fyra år som taxifygare hos Ostermans fick Ove jobb som pilot hos Försvarets forskningsanstalt, FOA 1949. FOA hade bildats 1945 och startade redan året därpå ett samarbete med FRA, Försvarets radioanstalt. Samarbetet handlade om att via signalspaning lokalisera sovjets radarstationer utmed den baltiska kusten. Ove förstod tidigt att han hamnat i en värld av hemligheter. Han fick skriva på en edsförbindelse, som var så omfattande att den kom att inverka på hans äktenskap, eftersom den förbjöd honom att ringa hem från de orter där han utförde sina uppdrag.

ÖAS POSTADRESS

ÖAS
c/o Åsa Thorén
Platens väg 30
590 77 Vreta Kloster

SEKRETERARE

Åsa Thorén
Bostad: 013-12 53 25
e-post: asa.thorensnabelalinkoping.se

ORDFÖRANDE

Lennart Samuelsson
Kvinnebyvägen 107
589 33 Linköping
Bostad: 013-15 53 60
Mobil: 07-30 40 87 50
e-post: [lennart.samuelsson snabela radostar.se](mailto:lennart.samuelsson@snabela.radostar.se)

ÖAS POSTGIRO

431 37 13-2

Den 13 juni 1952 var det meningen att Ove skulle delta i ett spaningsuppdrag över Östersjön med ett DC3-plan. Den snabbinkallade flygchefen Alvar Älmeberg visste dock inte att Ove skulle delta, och då Ove kom ombord sade chefen att planet bara var tankat för 8 personer och Ove fick därför lämna planet. Detta räddade livet på Ove eftersom DC3-an samma dag sköts ned av ett ryskt jaktflyg. Planet hittades på Östersjön botten först 10 juni 2003. Numera, år 2008, finns DC3-an i Malmslätt bara några hundra meter från Oves bostad. Tack vare Oves ovanligt goda minne har han varit till ovärderlig hjälp vid undersökningarna av det nedskjutna planet.

Ove fortsatte att flyga spaningsplan fram till 1972 varefter han fick arbete som kontrollingenjör på Malmen i Linköping. Då Östergötlands Astronomiska Sällskap, ÖAS, bildades 1978 med Oves tidigare flygkamrat Gunnar Darsenius som sekreterare var det naturligt att även Ove kom med som medlem. Ove invaldes i ÖAS styrelse 1991 och tack vare hans mycket välkomna medverkan kunde ett efterlängtat observatorium snart börja byggas inom Landeryds golfbana. Platsen valdes med omsorg så att inga närliggande ljuspunkter skulle störa observationerna. Närheten till Linköping var dock önskvärd för att underlätta för besökare att ta sig dit även med buss. Tack var placeringen vid golfbanans sandupplag, som naturligtvis användes även vintertid, blev vägen fram till observatoriet skottad utan kostnad för ÖAS. För golfklubben var det värdefullt med en observerande nattverksamhet i det mörklagda området.

I december 1994 var grunden till Landeryds observatorium gjuten, och observatoriet invigdes i mars 1996 av Anders Flodström, rektor för Linköpings universitet. De första åren kunde ÖAS, genom samarbete med Linköpings universitet, låna instrument därifrån för observationerna. Återigen var det tack vare Ove som visningsverksamheten tidigt kom igång för såväl skolklasser, studenter som allmänheten, så snart det var stjärnklart.

År 1998, på ÖAS 20-årsdag, kunde ett nyinköpt teleskop, Meade LX 200 12" av Ove döpt till Emma, invigas. Ove utsågs till observatoriechef. Verksamheten vid Landeryds observatorium utökades snabbt då Magnus Nyberg och Jakob Selbing började använda en Emma och en CCD-kamera för att fotografera vackra nebulosor och galaxer. Eftersom fotograferingarna vid Landeryds observatorium normalt utnyttjade kalla, stjärnklara nätter blev det önskvärt att ibland kunna gå in i en värmestuga. Detta medförde att ÖAS ansökte hos Westman-Wernerska fonden om medel för att bygga en sådan och ansökan bifölls. Värmestugan byggdes 2003 och 2004 under Oves ledning och den har sedan använts mycket flitigt även vid ÖAS styrelsemöten och inomhus presentationer av stjärnhimlen då moln hindrar direkta observationer.

Av ovanstående beskrivning av ÖAS utveckling är det fullt klart att vi alla i sällskapet kommer att sakna Ove, och vi minns honom med mycket stor tacksamhet och glädje.

Lennart Samuelsson
Ordförande för ÖAS

Ove observerar med Emma vid Landeryds observatorium (foto av ÖC).

Preliminärt PROGRAM för 2008/2009

SEPTEMBER

To 25/9 kl 19.30.**ÖAS/NAK observationskväll (halvmåne).****Plats: Landeryds observatorium/Värmestugan***Visningar vid Landeryds observatorium.**Bokning via ÖAS hemsida:*www.astronomi-oas.nu

OKTOBER

To 16/10 kl 19.00. ÖAS höstmöte.**Plats: Fysikhuset, Linköpings universitet**

Fastställande av årsavgifter 2008, samt

föredrag av Henrik Johansson, doktorand vid forskarskolan
astrobiologi, Stockholms universitet.

Titel: Planeten Mars och liv utanför jorden

*Visningar vid Landeryds observatorium.**Bokning via ÖAS hemsida:*www.astronomi-oas.nu

NOVEMBER

ÖAS observationsvecka 3/11 - 6/11, kl 19.30.**Plats: Landeryds observatorium/Värmestugan.**Du är välkommen att åka bil ända fram till observatoriet
mellan kl 19.15 - 19.30 (en bokad visning slutar kl 19.00).Vänd bilen så att du fritt kan lämna platsen när du vill utan
att störa de övriga med billyset. *Måndag, tisdag och onsdag*
är observatoriet öppet endast om det är stjärnklart väder.

På torsdagen är du välkommen oberoende av vädret.

Vid dåligt väder får du en teoripresentation inomhus.

*Visningar vid Landeryds observatorium.**Bokning via ÖAS hemsida:*www.astronomi-oas.nu**2009 Internationellt astronomiår**

JANUARI

To 29/1 2009 kl 19.30 "Vinterns stjärnhimmel".**Tillsammans med NAK.****Plats: Värmestugan, Landeryds observatorium**

FEBRUARI

ÖAS observationsvecka 23/2 – 26/2 2009, kl 19.30.**Plats: Landeryds observatorium/Värmestugan**Du är välkommen att åka bil ända fram till observatoriet
mellan kl 19.15 - 19.30 (en bokad visning slutar kl 19.00).Vänd bilen så att du fritt kan lämna platsen när du vill utan
att störa de övriga med billyset. *Måndag, tisdag och onsdag*
är observatoriet öppet endast om det är stjärnklart väder.

På torsdagen är du välkommen oberoende av vädret.

Vid dåligt väder får du en teoripresentation inomhus.

*Visningar vid Landeryds observatorium.**Bokning via ÖAS hemsida:*www.astronomi-oas.nu

MARS

To 12/3 kl 18.30 ÖAS årsmöte.**Plats: Fysikhuset, Linköpings universitet.**

Föredrag ännu ej fastställt.

To 26/3 kl 19.30**ÖAS observationskväll.****Plats: Landeryds observatorium/Värmestugan***Visningar vid Landeryds observatorium.**Bokning via ÖAS hemsida:*www.astronomi-oas.nu

APRIL

2 – 5 april : Öppet hus, se www.astronomi2009.se**Plats: Landeryds observatorium**

Tider mm enligt senare program

”Astronomiåret 2009” (se nedan)

Hela verksamheten inom ÖAS är till för att sprida kunskap om vår stjärnhimmel. Under våren 2009 planerar vi i ÖAS att som en extrainsats med anledning av Astronomiåret 2009, att ge föredrag och visningar t ex avseende månen eller solen. Skolor och andra som vill få del av den verksamheten är välkomna att framföra önskemål om att någon från ÖAS kommer och håller föredrag eller visning. Sänd då ett e-brev till lennart.samuelsson@radostar.se med ett specifikt önskemål eller för att få ytterligare information.

x

HELA ÅRET

Introduktionskurs i handhavande av Emma. (Lennart)

Enstaka medlemmar som avser att utbilda sig i handhavandet av

ÖAS teleskop är välkomna att delta i bokade visningar.

Kontakta då den som ansvarar för visningen. Endast en extra

person per visning kan accepteras.

Fotografering.

(Arno, Anders H, Anders W, Jakob, Jan W, Ragnar, Sven, Ulf O)

x

Astronomiåret 2009

”International Year of Astronomy 2009”, har proklamerats av Internationella Astronomiska Unionen.

Man har valt detta år eftersom det då är 400 år sedan Galileo Galilei riktade sitt teleskop mot stjärnhimlen. Syftet med året är inte minst att föra ut astronomin bland allmänheten. Det ger astronomer och amatörastronomer ett unikt tillfälle att synliggöra sin verksamhet och sina perspektiv. Det ambitiösa internationella, regionala och nationella projektet presenteras rätt utförligt på hemsidan

<<http://www.astronomy2009.org>>. Bengt Gustafsson kommer att koordinera de svenska

ansträngningarna och Lennart Samuelsson har erbjudit sig att vara kontaktperson för ÖAS.

Var god sänd ett e-brev till lennart.samuelssonsnabelaradostar.se och anmäl om du själv är villig att fungera som resursperson och vilken verksamhet du kan bidra med.

Urdarmåne (från www.liu.se/forskning/fragaforskare)

En urdarmåne var i folktron under medeltiden ett järkecken. När en halvmåne vandrade sades det båda farsot. Vi kan bara gissa hur denna rädsla för en urdarmåne har uppstått, men Urd var en av nornorna i nordisk mytologi och hennes namn kan härledas ur gammalt germanskt ord för olycksöde. Om urdarmåne var ett ovanligt himlafenomen så bör det inte ha syftat på den vanliga halvmånen, utan något mycket mer ovanligt. Om urdarmånen dessutom låg vågrätt på himlen i nordnorden kan fenomenet eventuellt avsett en partiell månformörkelse. En sådan inträffade den 16 augusti i år, 2008. Då lyste månen som en halvmåne i vågrätt läge, vilket kändes märkligt och kunde kanske förr tydas som en skräckinjagande situation, en urdarmåne.